

Poručík Ing. Martin Klusáček

Evropská legislativa a její úloha v boji proti materiálům CBRNE

(Uvedení do problematiky)

Často nemá člověk většího nepřítele než sebe samého
(Marcus Tullius Cicero)

Hrozba terorismu se stává v současnosti alarmujícím fenoménem v celosvětovém měřítku. Vzhledem k tomu, že se tato hrozba rozšířila i na území evropského kontinentu, je nezbytné hledat cesty, jak tomuto úkazu čelit. Cílem této práce je analyzovat evropský právní rámec v oblasti materiálů CBRNE, poukázat na nutnost ochrany před zneužitím těchto materiálů pro páchání teroristických útoků a nastínit potřebu tuto problematiku zkoumat v podmínkách AČR.

Úvod

Využití chemických, biologických, radiologických a nukleárních látek (dále jen CBRN) ve zbrojním průmyslu je fenomén z počátku 20. století. Z historického hlediska se však jedná o problematiku starou již několik staletí. Např. první pokusy o využití biologických látek k ochromení protivníka se objevovaly již ve středověku, kdy obránci pevností či měst vyhazovali těla infikovaná morem či malomocenstvím přes hradby za účelem odrazení útoku nebo jeho předcházení.

K výzkumu těchto látek v „moderním“ pojetí došlo koncem 19. století v souvislosti s nástupem průmyslové revoluce. Praktické ověření účinku CBRN látek však proběhlo až v průběhu obou světových válek. První ověření CBRN proběhlo v průběhu první světové války, kdy německé vojsko použilo v roce 1915 chlorový plyn v bitvě u francouzského města Yprés. V důsledku vdechnutí tohoto plynu přišly o život řádově tisíce vojáků.

Za zlomový okamžik ve vývoji lze považovat využití jaderné energie, jejíž účinek k hromadnému ničení živé síly byl prokázán v srpnu 1945 v japonských městech Hirošima a Nagasaki. Ačkoliv se údaje o následcích použití jaderných pum liší, prameny uvádějí, že např. v Hirošimě se ztráty na životech pohybovaly řádově přes 70 000, stejné množství osob bylo zraněno a další desetitisíce nesly pozdější následky z ozáření.

Do konce druhé světové války se uvažovalo o nasazení těchto látek pouze ve válečném konfliktu. V současnosti je však nezbytné na problematiku látek CBRN nahlížet v komplexním rozměru, poněvadž dochází ke stále častějšímu zneužívání těchto látek i mimo vojenskou praxi. V posledních letech jsou známy případy zneužití těchto látek k teroristickým útokům, např. použití sarinu v tokijském metru v březnu 1995, kdy zemřelo na přímé následky použití tohoto plynu 12 osob a dalších 5500 osob bylo zasaženo. Dalším vážným útokem využívajícím látky CBRN bylo též použití jedu antrax v USA na přelomu let 2001/2002. V neposlední řadě byl na evropském kontinentu využit při incidentu v Londýně v listopadu 2006 radioaktivní materiál obsahující polonium.

Evropský legislativní rámec EOD-CBRN

V důsledku nárůstu počtu teroristických útoků v posledních několika letech začaly organizace jako NATO, EU, OSN i další instituce věnovat této skutečnosti zvýšenou pozornost. Za zlomový okamžik, který vedl k zahájení otevřeného boje proti terorismu, lze považovat útok na USA ze dne 11. září 2002. O tom, že terorismus je hrozba celosvětového rozměru, vypovídají i útoky na evropském kontinentu – v Madridu 11. března 2004 a Londýně 7. července 2005. Po těchto útocích se stal terorismus jedním z hlavních bodů jednání na zasedáních příslušných organizací Evropské unie. Na potenciální hrozbu ve formě teroristických útoků poukazuje i seznam osob skupin a organizací podléhajících se na páchání těchto útoků. Z důvodu nebezpečí spojených s terorismem se projednávají a neustále vylepšují opatření související s veškerými prostředky, které teroristé využívají nebo mohou k teroristickým útokům využít. Mezi tyto prostředky patří v první řadě výbušniny a látky CBRN (CBRNE).

V důsledku výše uvedených událostí začaly orgány Evropské unie zpracovávat podklady, jejichž výsledkem jsou legislativní dokumenty, které mají za cíl zvýšit celkovou stabilitu a bezpečnostní prostředí v rámci unie. Jedním z prvních dokumentů, který byl reakcí na měnící se bezpečnostní prostředí, je *Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu* přijatá v roce 2001, naposledy aktualizovaná v prosinci roku 2005. [1]

Jsou zde ve čtyřech pilířích **prevence, ochrana, stíhání a reakce** uvedena opatření pro boj proti terorismu. V přímé souvislosti s oblastí CBRN a výbušninami je zde uvedeno jedno zásadní opatření v pilíři stíhání, a to zamezení teroristům v přístupu ke zbraním a výbušninám – od komponent pro podomácku vyrobené výbušniny až po látky CBRN. Z uvedeného dokumentu v rámci všech jeho pilířů tedy vyplývá nutnost hledání cest a zavádění nových nástrojů pro boj proti terorismu ve všech formách a stadiích. Pro potřeby této práce je kladen důraz na problematiku CBRNE.

Jedním z prvních legislativních kroků vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v oblasti výbušnin bylo mj. *Nařízení Evropského parlamentu o hnojivech*, které v člancích 25 až 28 předpokládá zavedení určitých bezpečnostních opatření, kontrol a požadavků na speciální zkoušky pro hnojiva typu dusičnanu amonného, jichž může být využito k výrobě výbušnin. [2]

Opatření pro boj proti terorismu řeší celá řada dokumentů, které jsou provázané a vzájemně se doplňují. Tato provázanost je patrná např. mezi *Akčním plánem Evropské unie v boji proti terorismu* [3] a *Strategií Evropské unie pro boj proti terorismu*. Je zřejmé, že opatření, která jsou uvedena v akčním plánu, korespondují s pilíři této strategie. Všechna opatření jsou neustále rozpracovávána a konkretizována. Např. sdělení Evropské komise uvádí v souvislosti s bojem proti terorismu následující opatření:

- zastavení násilné radikalizace,
- ochrana kritické infrastruktury,
- zlepšení systému výměny informací a spolupráce národních autorit,
- reakce na nekonvenční hrozby,
- detekce hrozeb,
- zmrazení finančních zdrojů pro teroristy,
- podpora obětí,
- výzkum a technologický rozvoj [4].

Obecně lze látky CBRNE spojovat se všemi výše uvedenými body. I z tohoto důvodu je nezbytné věnovat výzkumu a rozvoji v oblasti výbušnin a CBRN zvýšenou pozornost. Pro potřeby EU se touto oblastí zabývá Evropská obranná agentura (EDA, viz příloha 1), která v rámci strategie evropského obranného výzkumu a technologií nechala zpracovat plány pro průřezové projekty spolupráce mj. i pro oblast ochrana proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným zbraním. [5] Další organizací zabývající se výzkumem je Evropské fórum pro výzkum a inovace v oblasti bezpečnosti (ESRIF), které vytváří středně a dlouhodobou výzkumnou agendu se zapojením evropských i národních autorit. Komise zamýšlí propojit všechny aktivity vedoucí ke zvýšení bezpečnosti výbušnin s příslušnými pracovními skupinami ESRIF.

Látky CBRN a výbušniny obecně jsou nejrizikovější oblastí, která znamená hrozbu v globálním měřítku, a to zejména z následujících důvodů:

- ohrožení všech živých organismů v řádech desítek až tisíc,
- déle trvající sanace zasaženého okolí,
- výbušniny mohou být použity samostatně, k dopravě CBRN látek na cíl nebo k jejich rozptýlu,
- psychologický efekt.

Dalším krokem ke zvýšení bezpečnosti v prostoru unie bylo přijetí **evropské bezpečnostní strategie** schválené Evropskou radou dne 12. prosince 2003 [6]. Tato strategie ukazuje oblasti, ve kterých je nezbytné podniknout kroky vedoucí ke zvýšení ochrany obyvatel i infrastruktury, dále stanovuje hrozby, rizika a možné důsledky.

V návaznosti na strategii Evropské unie pro boj proti terorismu a evropskou bezpečnostní strategii bylo dne 22. prosince 2003 přijato **Usnesení Rady Evropské unie 2003/C8/02**, o navázání spolupráce v oblasti výzkumu pro civilní ochranu. Cílem tohoto usnesení je rozšiřování vědecké základny coby prvku pro zkvalitňování spolupráce v Evropské unii, jehož výsledkem mají být konkretizovaná a hlavně účinná opatření v oblasti prevence, monitorování, varování, komunikace, zmírňování a především zvládání následků po použití chemických, biologických, radiologických a jaderných látek při teroristických útocích [7].

V rámci Evropské unie vzniklo též několik skupin pro prosazování práva jako např. *Eurojust* (2002) nebo *Europol* (2004) s oddělením boje proti terorismu. Komise se též podílela na založení některých skupin, které jsou ve velké míře pod patronátem generálního ředitelství justice nebo vnitřních věcí. V oblasti boje proti terorismu je však nezbytná spolupráce i s dalšími zeměmi. Evropská unie v této oblasti spolupracuje zejména s USA a sousedícími zeměmi. Mezi významné smlouvy, které EU v této oblasti uzavřela, patří např. *Středomořská pravidla pro boj proti terorismu* nebo smlouvy s USA o bezpečnosti kontejnerové dopravy, dohoda o předávání údajů o cestujících (tzv. PNR) aj.

Europol v současné době spravuje mj. databázi EU o výbušných zařízeních používaných teroristy a zločineckými organizacemi. Evropské donucovací orgány a především jejich jednotky pro zneškodňování výbušnin a munice (EOD units) potřebují přístup k dostupným údajům o výbušninách, výbušných zařízeních a jejich součástech, aby si mohly v případě teroristických bombových incidentů nebo hrozeb okamžitě vyměňovat informace [8].

Evropská legislativa řeší však opatření k zajištění větší bezpečnosti nebezpečných látek v komplexním rozměru. Existují nejen úmluvy na jejich přepravu, použití, střežení,

dostupnost, atd. ale také např. na problematiku skladování, kterou se zabývá např. směrnice Seveso, resp. *Seveso II o rizicích závažných nehod u určitých průmyslových činnostech*. Směrnice stanovuje mj. opatření, která musí přijmout provozovatelé podniků, aby předešli závažným haváriím a omezili jejich následky; neřeší ani tak zabezpečení proti zneužití chemikálií samotných, spíše se zabývá bezpečností zařízení sloužících k ukládání těchto látek.

Po útocích ve Spojených státech se vedoucí představitelé Evropské unie necítili přímo v bezprostředním ohrožení. Po útocích v Madridu však došla Rada Evropy k závěru, že je nezbytné zabránit teroristům v přístupu k materiálům, které by mohli zneužít k teroristickým útokům. Bylo nezbytné zajistit vyšší bezpečnost při manipulaci a nakládání s výbušninami, rozbuškami a dalšími zneužitelnými látkami. Rada taktéž vyzvala členské státy ke schválení a implementaci rezolucí, konvencí a protokolů souvisejících s bojem proti terorismu, k posílení spolupráce se všemi zainteresovanými partnery a rozpracování dalších opatření [9].

V listopadu roku 2004 přijala Rada Evropy dokument *Haagský program: posílení svobody, bezpečnosti a práva v EU*, který navazuje na předešlý program z Tampere. Rada v něm v čl. 2.2 vyzývá Komisi, aby předložila návrhy ke zdokonalení bezpečného uchovávání a přepravy výbušnin, jakož i k zajištění sledovatelnosti průmyslových a chemických prekurzorů. [10] Jak je v něm dále uvedeno: „Jenom tehdy, budou-li přijata adekvátní opatření, může být zajištěna optimální ochrana evropských občanů a kritické infrastruktury, například v případech chemického, biologického, radiačního nebo nukleárního ohrožení.“

Díky opatřením ze strany EU bylo sníženo množství potenciálních cílů, zejména formou legislativních úprav v oblasti nešíření CBRN zbraní a zvýšení bezpečnosti např. v případech ochrany zdrojů pitné vody, životního prostředí, kritické infrastruktury, radioaktivních materiálů, aj. Došlo i ke zlepšení detekce v oblasti CBRN látek – zejména díky kooperaci národních autorit a zavedení řady celoevropských databází a informačních systémů.

Připravenost na zvládnutí následků po použití látek CBRNE byla zlepšena implementací legislativních opatření do systému civilní ochrany, zejména pak nacvičováním krizových scénářů, účastí na školeních a vzájemnou spoluprací jednotlivých složek integrovaného záchranného systému.

CBRN program byl v rámci EU zahájen již v roce 2002. Jeho cíle byly pak přepracovány v roce 2005 (úpravy od r. 2002):

- posílení analýzy a hodnocení rizik hrozeb při použití látek CBRN, zredukování bezpečnostních mezer proti hrozbám CBRN vlivem preventivních opatření,
- zajištění rychlé detekce a identifikace při jejich použití a rychlé šíření informací (monitoring & výstražný systém, tzv. Early Warning System, EWS),
- minimalizace důsledků plynoucích z použití látek CBRN a potřebné nástroje pro návrat do běžného života,
- posílení vědecké báze,
- spolupráce se zeměmi třetího světa a mezinárodními organizacemi,
- zajištění efektivního užití a koordinace nástrojů použitých při implementaci tohoto programu. [11]

Problematikou prevence a ochrany se zabývá i Evropská komise ve sdělení Evropskému parlamentu a Radě zmiňujícím se v oblasti ochrany proti terorismu o vytvoření

společného programu společenství na ochranu kritické infrastruktury, evropské CBRN strategie i implementací Akčního plánu na posilování bezpečnosti výbušnin. [12]

Výbušná zařízení spadají do kategorie nejčastěji využívaných prostředků užívaných při teroristických útocích a jsou zodpovědné za valnou většinu obětí teroristických útoků za posledních několik desítek let. Priority ve smyslu ochrany před zneužitím výbušnin zahrnují především vylepšení stávajících opatření v oblastech:

- zlepšování povědomí zaměstnanců ohledně prekursorů,
- zlepšování regulace v oblasti prekursorů dostupných na trhu,
- zlepšování kontroly transakcí, které souvisejí s prekuzory,
- zlepšování kontroly nad výbušninami a pyrotechnickými výrobky, které jsou dostupné na trhu;
- zlepšování bezpečnosti zařízení pracujících s výbušninami,
- zlepšování bezpečnostních prověrek zaměstnanců,
- zlepšování bezpečnosti dopravy výbušnin,
- snižování počtu a kvality informací o nezákonné výrobě výbušnin, aj.

Všem opatřením vymezeným v akčním plánu bude v nadcházejících letech věnována pozornost. Prioritní záležitostí pro budoucí roky bude dle Evropské komise realizace řady těchto opatření, včetně zřízení:

- evropské sítě pro odstraňování výbušných zařízení (EOD network),
- systému včasného varování v oblasti výbušnin,
- evropského systému s údaji o bombách,
- stálého výboru odborníků v oblasti prekursorů,
- pracovní skupiny v oblasti detekce. [13]

Část úkolů vyplývajících z tohoto sdělení řada institucí Evropské unie již intenzivně řeší. Mezi další dokumenty zabývající se zvýšením stupně bezpečnosti při nakládání s výbušninami patří např. nařízení komise 2008/43/EC [14] nebo sdělení komise [15]. Oblast CBRNE je také podporována v rámci 7. rámcového výzkumného programu z prostředků Evropské unie. Výzkumné projekty se zaměřením bezpečnost a vesmír budou dotovány v letech 2007-2013 celkovou částkou 3,96 mld. euro. [16] Souhrn nutných CBRNE opatření vycházejících z *Akčního plánu Evropské unie v boji proti terorismu* je uveden v příloze č. 2.

Projekt CBRN Task Force

28. února 2008 zahájilo činnost pod záštitou Evropské komise úkolové uskupení CBRN, jehož úkolem bylo vytvoření soustavy opatření, která by mohla být implementována na úrovni národních autorit i EU s cílem minimalizovat riziko teroristických útoků s použitím látek CBRN. Toto uskupení bylo rozděleno do samostatných skupin podle jednotlivých druhů nebezpečných látek.

a) chemické látky

Skupina se zabývala následujícími oblastmi:

- útok na chemické závody (fyzická ochrana i ochrana proti IT útokům),

- útok na transporty toxických chemikálií,
- použití chemických bojových látek rozšiřovaných improvizovanými metodami (incidenty jako např. použití sarinu v tokijském metru v roce 1995 apod.),
- použití improvizovaných chemických látek a metod šíření (průmyslové nebo výzkumné látky umožňující kontaminaci jídla, vody, apod.),
- použití nezabezpečených nebo nedostatečně zabezpečených chemických bojových látek a munice.

Skupina vytvořila souhrn opatření v oblasti chemické bezpečnosti a navrhla opatření k jejímu zvýšení mj. i u CBRN materiálů. Jedná se o klíčová opatření zejména v souvislosti se směrnicí Seveso II, ochranou kritické infrastruktury (EPCIP), systémem civilní ochrany, kde navrhuje zavedení finančního nástroje platného do 31. prosince 2013 zahrnujícího školení, výcvik i výměnu specialistů [17], dále pak konvencí o chemických zbraních (CWC) s důrazem na vývoj, výrobu, skladování, přepravu (řešena již pomocí směrnic ADR, ADN a RID), použití i likvidaci a v poslední řadě bezpečností výbušnin (založení stálého expertního týmu zasedajícího pravidelně od roku 2008). Detailní výčet opatření pro zvýšení chemické bezpečnosti včetně chemického terorismu je zařazen do inventáře nástrojů Evropské unie týkajících se příslušných CBRN rizik. [18]

V souvislosti s CBRN látkami je třeba zmínit i nutná opatření vztahující se k monitorování a detekci (jaká zařízení, kolik, kde, mobilita, software, apod.). Tato oblast je úkol zejména pro Evropský výbor pro standardizaci (CEN). Jak tento dokument dále uvádí, vytvoření „reakčních plánů“ na čelení hrozbám CBRN je úkol vyžadující zapojení velké škály vládních i nevládních organizací členských států, mj. i armád. Takové plány by měly obsahovat i postupy jak se zachovat v případě napadení (zasazení) látkami CBRN. Reakce na tento druh nebezpečí může být úspěšná pouze tehdy, jsou-li dostupná a v praxi ověřená protiopatření – zejména pak u všech zasahujících jednotek.

V obecné rovině je nezbytné mezi jednotky, které se orientují v problematice CBRN, začlenit i jednotky EOD. Příslušníci těchto jednotek by měly absolvovat minimálně základní výcvik v problematice CBRN. Za tímto účelem vydala Evropská obranná agentura (EDA) „Minimální standardy dovedností pro vzdělávání a výcvik CBRN a EOD specialistů“ v rámci vojenských operací pod záštitou EU. Tento výcvik by měl probíhat ve spolupráci s příslušnými specialisty na látky CBRN.

Primárním cílem v případě kontaminace je neutralizace, resp. dekontaminace zasažené oblasti (osoby, technika, materiál, okolní prostředí, ...). Informace o způsobech těchto prací by měly být přístupné všem členským státům, stejně jako informace z oblasti vyšetřování a prevence jak je uvedeno v rozhodnutí Evropské rady [19]. Tento společný informační systém bude předcházet vytváření duplicit ve výzkumu vedeném ze strany EU (jako např. EDA, JRC nebo ESRI), nicméně je zde nezbytná spolupráce národních autorit s těmito prvky Evropské unie.

b) biologické látky

Biologická skupina v období duben-září 2008 zasedala čtyřikrát. Práce skupiny byla zaměřena na:

- hrozby pro lidstvo,
- hrozby pro zvířata a krmivo pro ně,

- hrozby pro plodiny, potraviny a krmivo,
- biologická detekce.

Dopady chorob BSE a dalších nemocí mohou mít dopad nejen na postižený druh, ale i na produkční řetězec, a tím i ekonomiku dané země. Členské země by měly zavést příslušná opatření jak na národní, tak regionální úrovni, zejména pak opatření uvedená ve směrnici Evropského parlamentu a Rady. [20]

Je nezbytné organizovat i školení o biologickém nebezpečí prováděné příslušnými organizacemi, která by měla pokrývat následující oblasti:

- pravidla v oblasti biologické bezpečnosti a zabezpečení,
- přepravní pravidla a požadavky,
- vývozní a dovozní kontroly,
- transferové kontroly,
- biologická bezpečnost a zabezpečení v potravinářském průmyslu,
- biologická bezpečnost a zabezpečení při výrobě produktů pro zvířata,
- biologická bezpečnost a zabezpečení na zvířecích farmách.

Oblast biologické prevence jako takové je dle závěrů rozdělena do pilířů v souladu se *Strategií Evropské unie pro boj proti terorismu*. Výčet návrhů a doporučení z oblastí nakládání s biologickými látkami, opatřeními v oblasti standardizace, výměny informací, operačních postupů, bezpečnosti personálu, aj. je uveden v Závěrečné zprávě úkolového uskupení CBRN. [21]

c) radiologické/nukleární látky

Cílem této skupiny bylo identifikovat konkrétní opatření, které je nezbytné aplikovat na úrovni EU i národních autorit obdobně jak tomu bylo u předešlých skupin. Tematikou radiologické/nukleární ochrany se zabývala celá řada vědců již v minulosti. Skupina těchto látek zahrnuje všechny typy zdrojů (hermeticky uzavřené, volné zdroje, zdroje málo i vysoce vyzařující). Fakt, že jaderné zbraně mají velmi rozsáhlé a ničivé následky při jejich použití, dělají z jaderného materiálu pro teroristy velmi lukrativní zboží.

Problematickou nukleárních látek se zabývala již řada různých institucí. Souhrn dokumentů – v nichž jsou zaneseny legislativní podklady o radioaktivních látkách na evropské úrovni stejně jako výčet návrhů a doporučení z oblastí nakládání s těmito látkami, opatřeními v oblasti standardizace, kontroly, značení, detekce, výzkumu, výměny informací, operačních postupů, bezpečnosti personálu aj. – je uveden taktéž v Závěrečné zprávě úkolového uskupení CBRN. [21]

Závěr

Ačkoliv je problematika CBRN resp. CBRNE zbraní velmi stará, dochází k jejímu řešení až v posledních letech, kdy představitelé Evropské unie – poté, co se teroristické útoky přenesly i do Evropy – poznali, že je nezbytné se touto oblastí zabývat. Došlo k vytvoření řady nových institucí dodávajících orgánům Evropské unie s rozhodovací pravomocí podklady pro zavedení legislativních úprav ohledně preventivních, průběžných i následných opatření souvisejících s teroristickými útoky a možností zneužití

látek CBRNE pro jejich páchání. Cílem Evropské unie v současnosti i do budoucích let bude podnikat taková bezpečnostní opatření, aby činnost teroristických skupin byla co nejobtížnější a to jak při získávání výbušnin nebo dalších nebezpečných látek, tak při nakládání s nimi. Směr hlavních představitelů EU bude tedy do budoucích let jasný: sladit spolupráci jednotlivých národních autorit při boji proti terorismu v řadě různých oblastí policejní spolupráce, justice, záchranných složek, armády, v oblasti ochrany obyvatelstva nebo i v oblasti výzkumu.

V prostředí armády bude nezbytné učinit taková opatření, aby byl vybraným specialistům EOD umožněn výcvik v oblasti CBRN a navazovat a prohlubovat spolupráci v oblasti CBRNE s dalšími subjekty podléjícími se na preventivních ale i následných akcích v této oblasti. Bude však nezbytné soustředit se nejen na fyzickou ochranu látek CBRNE, ale i na budoucí výzvu – ochranu v oblasti IT. Uvedená opatření je však nutné aplikovat nejen na úrovni Evropské unie, ale je třeba také zaměřit pozornost na tvorbu a implementaci příslušných opatření v jednotlivých členských zemích.

Poznámky k textu a literatura:

- [1] *Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu* č. 14469/4/05. Zasedání rady justice a vnitřních věcí, Brusel, 1. prosince 2005, [cit. 2009-10-26]. Dostupné na: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/terrorism/strategies/fsj_terrorism_strategies_counter_en.htm.
- [2] *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2003/2003 o hnojivech*. Brusel, 13. října 2003, ve znění Nařízení Komise (ES) č. 1020/2009 ze dne 28.10.2009 [cit. 2009-11-07]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:282:0007:01:CS:HTML>.
- [3] *Akční plán Evropské unie v boji proti terorismu* č. 5771/1/06. Zasedání Rady Evropské unie. Brusel, 13. února 2006, [cit. 2009-09-24]. Dostupné na: <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/06/st05/st05771-re01.en06.pdf>.
- [4] *Posílení boje proti terorismu*. Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu a Evropské radě KOM(2007)649, Brusel 6.11.2007, [cit. 2009-11-05]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0649:CS:HTML>.
- [5] *Zpráva předsednictví o Evropské bezpečnostní a obranné politice* č. 10748/09. Zasedání Rady Evropské unie. Brusel 15. června 2009, [cit. 2009-11-02]. Dostupné na: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st10/st10748.en09.pdf>.
- [6] *Bezpečná Evropa v lepším světě – Evropská bezpečnostní strategie*. Zasedání Evropské rady. 12. prosince 2003, [cit. 2009-11-15]. Dostupné na: <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=266&lang=cs>.
- [7] *Zpráva Rady pro výzkum, vývoj a inovace*. Rada pro výzkum, vývoj a inovace, [cit. 2009-11-11]. Dostupné na: <http://209.85.135.132/search?q=cache:WEGmza4TiNOJ:www.vyzkum.cz/storage/att/90A40B9019397F671589C821870D9632/DZSV-RVV-T10.doc+2003/C8/02+EU&cd=1&hl=cs&ct=clnk&client=opera>.
- [8] *Sdělení Komise o opatřeních k zajištění větší bezpečnosti výbušnin, rozbušek, materiálů k výrobě bomb a střelných zbraní v konečném znění KOM* (2005)329, Brusel 18. 7. 2005, [cit. 2009-11-08]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0329:CS:HTML>.
- [9] *Prohlášení o boji proti terorismu 7906/04*. Zasedání Evropské rady. Brusel 25. března 2004, [cit. 2009-11-11]. Dostupné na: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/04/st07/st07906.en04.pdf>.
- [10] *Haagský program: posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii. Úřední věstník Evropské unie*, 2005, vol. 48, C053, s. 8-9. ISSN 1725-2423.
- [11] *Druhá výroční zpráva předsednictví (2004) Radě o provádění společného programu Rady a Komise ze dne 20. prosince 2002 na zlepšení unijní spolupráce v oblasti prevence a snižování následků chemických, biologických, radiologických a jaderných teroristických hrozeb (Program CBRN 2002)* 8988/05. Zasedání Rady Evropské unie. Brusel, 31. května 2005, [cit. 2009-11-17]. Dostupné na: <http://www.sussex.ac.uk/Units/spru/hsp/documents/2005-0531%202nd%20CBRN%20Prog%20Progress%20Rept.pdf>.

- [12] *Prostor svobody, bezpečnosti a práva ve službách občanům KOM* (2009) 262 final. Zasedání Komise evropských společenství. Brusel, 10. června 2009, [cit. 2009-11-17]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009DC0262:CS:HTML>.
- [13] *Sdělení komise o posilování bezpečnosti výbušnin* {SEK(2007) 1421} {SEK(2007) 1423} KOM(2007) 651 v konečném znění. Zasedání Komise evropských společenství. Brusel, 6. 1. 007, [cit. 2009-11-17]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0651:CS:HTML>.
- [14] Směrnice Komise 2008/43/ES ze dne 4. dubna 2008, kterou se podle směrnice Rady 93/15/EHS zřizuje systém pro identifikaci a sledovatelnost výbušnin pro civilní použití. *Úřední věstník Evropské unie*, 2008, vol. 51, L094, s. 8-12. ISSN 1725-5074.
- [15] *Sdělení komise o opatřeních k zajištění větší bezpečnosti výbušnin, rozbušek, materiálů k výrobě bomb a střelných zbraní KOM (2005) 329 v konečném znění*. Zasedání Komise evropských společenství. Brusel, 18.7.2005, [cit. 2009-11-21]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0329:FIN:CS:PDF>.
- [16] Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o sedmém rámcovém programu Evropského společenství pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace (2007 až 2013) {SEK(2005) 430} {SEK(2005) 431} KOM(2005) 119 v konečném znění, Zasedání Komise evropských společenství. Brusel, 6.dubna 2005, [cit. 2009-11-24]. Dostupné na: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005PC0119\(01\):CS:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005PC0119(01):CS:HTML).
- [17] Rozhodnutí Rady ze dne 5. března 2007 o zřízení finančního nástroje pro civilní ochranu. *Úřední věstník Evropské unie*, 2007, vol. 50, L071, s. 9-18. ISSN 1725-5074.
- [18] *Inventář nástrojů EU příslušných pro chemické, biologické, radiologické a jaderné hrozby* („inventář CBRN“) 10382/08, Zasedání Rady Evropské unie. Brusel, 5. července 2008, [cit. 2009-10-27]. Dostupné na: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st10/st10382.en08.pdf>.
- [19] Rozhodnutí Rady 2005/671/SVV ze dne 20. září 2005 o výměně informací a spolupráci v oblasti teroristických trestných činů. *Úřední věstník Evropské unie*, 2005, vol. 48, L253, s. 22-23. ISSN 1725-5074.
- [20] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/54/ES ze dne 18. září 2000 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci (sedmá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS). *Úřední věstník Evropské unie*, 2000, vol. 43, L262, s. 21-27. ISSN 0378-6978.
- [21] *Závěrečná zpráva úkolového uskupení CBRN*. Brusel, 13. ledna 2009, [cit. 2009-10-12]. http://www.ebsaweb.eu/ebsa_media/Downloads/EBSAAactivities/Biosecurity_and_Biopreparedness-p-877/CBRNupdate02_02_2009-p-1180/CBRN_TF_Report_20_01_2009.doc.

Některé zkratky v textu:

ADN	<i>Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par voie de Navigation intérieure</i> (The European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways)	Evropská dohoda o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách (podepsána v Ženevě v r. 2000, v ČR přijata v r. 2003)
ADR	<i>Accord dangereux routier – Accord européen relatif au transport international des marchandises dangereuses par route</i> (The European Agreement concerning the international carriage of Dangerous goods by Road).	Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (1957, Československo k ní přistoupilo v roce 1987)
BSE	Bovine spongiform encephalopathy	boviní spongiformní encefalopatie (syndrom známý jako nemoc šleňných krav)
CBRN	chemical, biological, radiological, nuclear	chemické, biologické, radiologické a jaderné látky (hrozby, zbraně)
CBRNE	chemical, biological, radiological, nuclear, explosives	chemické, biologické, radioaktivní výbušniny

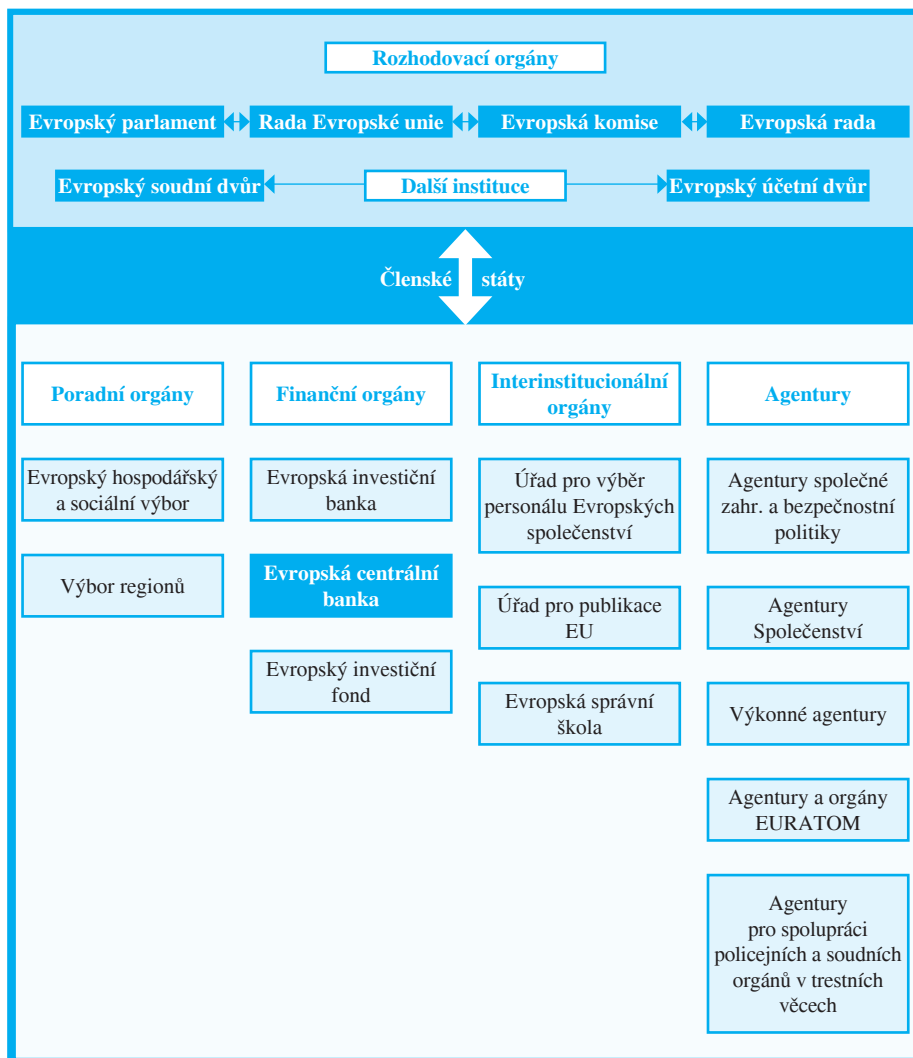
CEN	<i>Comité Européen de Normalisation</i> (European Committee for Standardization)	Evropský výbor pro standardizaci (v jiných překladech též Evropská standardizační komise)
CWC	Chemical Weapons Convention (Convention on Prohibition of Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their Destruction Convenence)	úmluva o chemických zbraních (celý název: Úmluva o zákazu vývoje, výroby, hromadění zásob a použití chemických zbraní a o jejich zničení), 1993
EDA	European Defence Agency	Evropská obranná agentura, vznik v r. 2004 (EU)
EOD	Explosive Ordnance Disposal	pyrotechnická asanace (činnost likvidace výbušného materiálu)
EPCIP	European Programme for Critical Infrastructure Protection	evropský program pro ochranu kritické infrastruktury (tzv. zelená kniha)
ESRIF	European Security Research and Innovation Forum	Evropské fórum pro výzkum a inovace v oblasti bezpečnosti
Eurojust	European Union's Judicial Cooperation Unit	Evropský justiční úřad (pro justiční spolupráci, zal. 2002)
Europol	European Police Office	Evropský policejní úřad (vznik 2004)
EWS	Early Warning System	systém včasné výstrahy (včasného varování)
IT	Information Technology	informační technologie
JRC	Joint Research Centre	Společné výzkumné centrum Evropské komise
PNR	Passenger Name Record	údaje jmenné evidence cestujících
RID	<i>Reglements Internationales Relatif au Transport des Marchandises Dangereuses par Chemin de Fer</i> (Regulations concerning the International carriage of Dangerous goods by rail)	Dohody o mezinárodní železniční přepravě nebezpečných věcí

Nenávist vůči hodnotám západní civilizace a jejímu hlavnímu symbolu

Tvrzení, že atentáty z 11. 9. 2001 byly motivovány nenávistí vůči hodnotám západní civilizace, poukazuje především na vyhlášení džihádu v únoru 1998, kdy bin Ládín vytvořil mezinárodní islamistickou frontu proti židům a křesťákům. Vydal fatvu, ve které zdůraznil, že „každý muslim, který je toho schopný, má osobní povinnost zabít Američany a jejich spojence bez ohledu na to, zda se jedná o civilisty či vojenské jednotky, a to v každé zemi, kde je to možné.“

**Jan Eichler: Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. Praha: Portál, 2009.
(K recenzi knihy na str. 161.)**

Struktura hlavních orgánů Evropské unie s rozhodovací pravomocí v oblasti CBRNE

Legenda:

■ hlavní orgány Evropské unie dle hlavy 3, čl. 9 Lisabonské smlouvy; □ ostatní orgány

Pozn.:

Při založení EU se některé instituce Evropského společenství přejmenovaly. „Rada Evropských společenství“ nese od 8. listopadu 1993 označení „Rada Evropské unie“. Z „Komise Evropských společenství“ vznikla „Evropská komise“. Také „Účetní dvůr“ byl od 17. ledna 1994 přejmenován na „Evropský účetní dvůr“. Právní akty jednotlivých orgánů však i nadále zůstávají právními akty jednotlivých Společenství.

Zdroj: ABC práva Evropských společenství, http://www.evropska-unie.cz/download/cz/Odkazovane/ABC_vnit.pdf.

Souhrn nutných CBRNE opatření

Opatření	Odpovědnost	Termín	Stav
Sloučit probíhající práci ve směru prohloubení a rozšíření obsahu vojenské databáze, vojenských cílů a schopností vztahujících se k ochraně civilního obyvatelstva proti teroristickým útokům včetně CBRN.	Rada	<i>probíhá</i>	
Zajistit celkovou implementaci evropské strategie na ochranu zdraví a programů CBRN	Rada/Komise/ členské státy	<i>probíhá</i>	Program CBRN 2002 (Dok. č. 14627/02) nahrazen Programem solidarity z roku 2004.
Přizpůsobit vojenské databáze, vojenské cíle a schopnosti vztahující se k ochraně civilního obyvatelstva proti účinkům teroristických útoků včetně CBRN s cílem vyjádřit jejich rozšíření do všech typů přírodních i člověkem vyvolaných katastrof.	Rada/Komise	červenec 2006	Navázat přiměřenou spolupráci mezi příslušnými orgány Rady a Komise.
Další rozvoj legálního rámce pro odstranění ilegálního materiálu z internetu	Rada/Komise/ členské státy	červen 2007	Týká se zejména manuálů, instrukcí na přípravu podomácky vyrobených výbušnin nebo bomb. Příprava seminářů legálních a praktických možností směrnic.
Opatření týkající se výbušnin, rozbušek, vybavení pro výrobu bomb a střelných zbraní v kontextu s komunikací Komise.	Rada/Komise/ členské státy/ Europol		Doporučení přijata Radou. Další krok je provedení analýzy příležitostí a expertizy pro výrobu bomb v souladu s Rámcovým rozhodnutím boje proti terorismu. Provést modifikaci souvisejících nařízení.
Nárůst důležitosti přijmutí a prosazování přesných bezpečnostních režimů v oblasti výbušnin ve vzájemném vztahu s třetími stranami.	Rada/Komise/ Předsednický úřad	<i>probíhá</i>	Na základě doporučení založených na zprávách Situačního střediska Evropské unie.
Zdokonalení kontroly zbraní a výbušnin na Balkáně.	Rada/členské státy	<i>probíhá</i>	